

Az előfizetés ára:
 egész évre 8 frt.
 fél évre 4 frt.
 negyed évre 2 frt.
 Közigazdóknek és néptanítóknak:
 egész évre 6 frt., fél évre 3 frt.
 Egyes szám ára 10 kr.
 Előfizethetni és egyes lappéldányokat venni lehet a kladóhivatalban. Traub B. és társa, Valentin Károly, Böhm M., Luzsovicz L. Veldinger N.
 Ezletében és a fődobánytözsében.
 A hirdetések ára:
 Mindenkor árjegyzék szerint.
 Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 k.
 Nyiltterben egy sor . . . 10 kr.

PÉCS

Politikai vegyes tartalmu lap.

Hirdetéseket elfogad: Külföldön: Barek J. és Társa Erfurtban, Haasenstein és Vogler, Steiner A. Hamburgban, Daube G. L., Knoll Ignác Frankfurtban, Oppelik A., Schalek Henrik, Mosse Rudolf, Bécsben. Magyarországon: Neuberger és Braun, Goldberger A. V., Lang Lipót, Schwarz Gyula Somogyi E., „Első magyar nemzetközi irodá”-ja Budapesten, kiadóhivatalunk és Janovszky H. királyutczában levő hirdetések felvételéi irodája Pécssett.

Megjelen hetenkint kétszer: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség: Király-utca 20. sz. Kladóhivatal: Nepomuk-utca 10. sz, a posta mellett.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Önkormányzat-e vagy állami adminisztráció?

Baranyamegye legutóbbi közgyűlése egyhangulag az állami közigazgatás ellen s a megyei önkormányzat fenntartása és fejlesztése mellett foglalt állást. Az ország közvéleményében évtizedek óta állandó harcot vív egymással a közigazgatás államosításának s az önkormányzatnak nagy elve s minden összehajlékból, amaz egyre izmosodva, ez kisebb térre zsugorodva kerül ki. Volt idő, alig 40 éve, hogy a közigazgatás államosításának hazánkban híre sem volt. Az egész magyar nemzet, igaz, hogy e nemzetet csak a mintegy fél milliónyi nemesség képezte, az önkormányzatban testesült meg s szinte rajongott a megyéért, melyet az alkotmány szabadság palládiumának tartott. S lehet-e e rajongást csodálni? A magyar nemzet minden időben szerette a szabadságot, s a mohácsi vészre következő századok folyamán különösen Ferencz atyáskodó kormánya idején, mely eszközeiben és végered-

ményeiben történetünk legsötétebb korszakát képezi, midőn a sajtó elnyomatott, a tudomány sötétségbe burkoltatott, a törvények lábba tapodtattak s országgyűlés csak ritkán tartatott, — a szabadság már csak egyedül a megye-gyűléseken volt fellelhető. A megye volt az ifju nemzedék iskolája, az öregek harsztere és végcélja, természetes tehát, hogy kegyelettel adóztak neki úgy a kartársak, mint az utódok.

A 48-iki átalakulások s különösen az alkotmány helyreállítása után a szabadság palládiumává az országgyűlés két háza lőn s a megye politikai fontosságát örökre elvesztvén, közigazgatási hatósággá hanyatlott, oly feladatokkal, melyek, ha a politika terétől távol állanak is, (habár teljesen elkülönítve attól sincsenek,) méltók arra, hogy az ország legjobb fiainak életcélját képezzék s melyeknek lelkiismeretes teljesítésétől első sorban függ az adózó polgárság megelégedettsége s az egyes országrészek s így magának az országnak szellemi és anyagi felvirágozása.

Nem szólunk mi e vagy ama megyéről, nem különösen Baranyamegyéről, melyről készségesen elismerjük, hogy Magyarország kevés jó adminisztrált megyéi között az első közé tartozik; ki kell azonban mondanunk, hogy ámbár a megyék az önkormányzat árnyékában maguk intézik sorsukat, a hozzájuk fűződő szép remények napról-napra nagyobb mértékben zsugorodnak össze s az országos bajok legnagyobb részének forrása: közigazgatásunk a művelt nemzetek gunyjára s naponként fokozódó igényekkel szemben egyre a régi, megcsontosodott, rossz állapotban senyved, mert a megyék mai szervezetükben nagy feladataiknak megvalósítására képtelenek.

De hogy is tudnának kötelességeiknek megfelelni, midőn a megyében mindenütt személyes érdekek uralkodnak s a legfőbb befolyás egy-két, legfeljebb néhány család kezében központosul, kik a hivatalokat adományul osztogatják hivaiknek

A „Pécs” tárczája.

Éji látogatás.

Mint gyermek a mostoha dajka ölében:
 Kör-ágyamon itt nyögök én egyedül.
 Künn szél rohog által a rákosi téren
 És olykor a csendbe sikojja vegyül;
 Majd, mintha titokba' beszélni akarna,
 Halkan veri a szoba tört üvegét. —
 Csak jöjj be, rejülj be te pusztá viharja,
 Nincs senki szobámba, csak a siket éj.

„Jer, mondza, ha utadon arra jövel el,
 Erdő közepén, hol a kis falu van;
 Fennáll-e a kis tanya szalmafödéllel
 S a jó apa és anya él-e ugyan?”
 — Még áll a kicsiny tanya szalmafödéllel;
 Még élnek alatta a jó öregek,
 De fáj szívök és soha nem feledék el,
 Hogy tőlök a sors keze messze vetett.

„Mondd csak nekem: élnek-e még a barátok,
 Ők, a kiket annyira bön szereték;
 Gondolnak-e arra, ki el — tova vágott
 S emléke szívökbe' ha meg van-e még?”
 — Rég elfeledének a régi barátok
 S emlékedet egy alig őrizi meg . . .
 Járd össze kutatva a messze világot:
 Oly ritka találni baráti nyomot.

„Mondd, hát az az anyagi lány, kit imádtam,
 S kit távol is oly igazán szeretek,
 Sohaj, eped ugy-e titokban utánam
 S hallad eper ajkairól nevetem?”
 — A lőnynek, a kit te szeretve imádtál,
 Hűtlen szive már nem utánad eped; —
 Ott voltam a drága kebel sohajánál
 S nem mondta ki még soha ajka neved.

Oh! ily rideg é örmökben az élet?
 Hogy senki se gondol a messzibe rám:
 A búske baráti szívek felednek
 S emlékre se méltat a csalfa leány. —
 Nem, még se' vagyok feledésbe egészen . . .
 Drágább van-e a szüle könnyeinél? —
 Csitt szél, ne sikoltis, hiszen alszának épen . . .
 Lelkem szüleim, szívem értetek el.

Balog István.

Marcsa.

— Elbeszélés. —
 (Folyt. és vége.)

Hogy mikép érkezett baba Somogyi, maga se tudta. De midőn látta elhagyott gyermekeinek sajnos állapotát, egy öreg tisztességes asszonyt fogadott házába, kinek hűségében bízott s rábízta háztartását. — Ő pedig a munka karjaiba vetette magát, hogy feledni tanulja azt, kit minden gyarlósága mellett még mindig szeretett. Egyedüli szórakozását

gyermekreiben kereste, kiket gondos nevelésben részesített.

Évek multak, észrevétlenül a boldogoknak, de keservesen azoknak, kikre mindennap újabb fájdalom vár.

Somogyiék nál sok változott. Mióta meggazdagodott, kényelmesebb életmódot folytattak házuk ama kényelmes egyszerűséggel volt berendezve, melyet többnyire gazdag falusiaknál találunk és mégis bizonyos fényűzés uralkodott náluk.

A jegyző sötét haja megöszült, magas alakja elveszté hajlékonyságát, szemei nem voltak már oly élénkek és szája elszokott már a vig nevetéstől. Ha néha mosolygott és az csak akkor történt, ha gyermekein legettette szeméit, az oly szomorú, oly erőtetett volt, mintha sötét felhők közül napsugarak tűnnek elő.

Karácsony este van. Midőn benézünk hozzájuk, a csinosan terített asztal körül ülnek. Marcsa, ki gyönyörű hajadonná fejlődött, nem csak becsstelen anyja nevé viselte, hanem annak szépségét is bírta, de ezt egyesítette a legtisztább erénnyel s nemes szívvél.

E percben örömtől sugárzik arcza, mert szemléli az egyszerű gyűrűt, melylyel atyja megajándékozta ma, és melyet őz atyjól többre becsül, mint a legdrágább kincset.

Pista, Somogyi fia, próbálgatja új rajzeszközeit és arczán szintén a meglepődés látszik.

s midőn a 6 évre választott hivatalnok, a kicseppenéstől tartva, egyformán gyenge ügy fölfelé, pártfogói, mint lefelé, a választó polgárság iránt s csekély fizetéséből meg nem élhetve, kénytelen mellékfoglalkozás után látva, hivatalát elhanyagolni. E megzáfolyhatatlan tények adtak okot arra, hogy a választási rendszer eljűtésével a közigazgatási tisztviselők kinevezésének, az állami közigazgatásnak eszméje hangoztattassék. Lehet ez elv ellenében gyűjtő szónoklatot tartani a szabadság élető áldásairól s lehet keserű szemrehányást tenni a kormánynek, mely a polgárok kezéből az egyetlen (?), megmaradt utolsó (?) jogot akarja (?) kicsikarni, mint azt a demagógok és az anti-gouvernementalis elem szél-tében hangoztatják; — mi csak azt kérjük: meghagyandó-e a szabadság annál, ki azzal élni nemcsak hogy nem tud, hanem azt még vesztére is fordítja? . . . Lehet megzáfolyhatatlannak vélt igazságot kimondani, hogy „a kinevezés abszolútizmusra vezet”, mi csak azt kérdezzük: mi lesz jobb: választott tisztviselők mellett ázsiai állapotokban maradni, vagy kinevezés mellett európai állammá átalakulni, melyben a törvényeknek kellő időben és módon érvény szereztek s melyben a hivatalnok hivatala kezdetétől nyugalomba lépéséig dolgozik s első sorban az állam érdekének előmozdítója.

Nem tartjuk szerencsésnek Baranyamegyének az önkormányzat mellett való állásfoglalását. Mi testestől-lelkestől az állami közigazgatás hívei vagyunk

és sajnáljuk, hogy Baranyamegye közgyűlésén az állami közigazgatás mellett egy hang sem emelkedett.

(F—r. M.)

A delegációk.

A magyar delegáció szombati negyedik nyilvános ülésében tárgyalatott a hadügyi bizottság jelentése. Előadó Rakovszky István volt, ki az idei és múlt évi költségvetések közt előforduló nevezetesebb eltéréseket ismertette. A költségvetéshez csak Beöthy Akos szólt, kijelentvén, hogy azt elfogadja ugyan, de csak bizonyos kényszer nyomása alatt. (Vajon ki kényszeríthette a derék delegatust?) Hangsúlyozta, hogy a hadügyi-budget évről-évre nő, mely bajon csak a közös kormánynek és az országos kormánynek takarékosságra törekvő, tervszerű együttműködése után lehetne segíteni. A költségvetés általánosságban s Beöthy Akosnak a póli parti löveg beszerzésének elhalasztását s a seebachi záródmű ellenzését célzó eredménytelen felszólalása után részleteiben is megszavaztatott.

Következett a hadi-tengerészeti költségvetés tárgyalása. Az előadó Bethlen Andor gróf a következő határozati javaslatot indítványozta: Mondja ki jegyzőkönyvileg az országos bizottság, hogy tudomást véve a tengerészeti kormányzat által a legközelebbi években teljesítendő (védelmi) munkálatok tervezetéről, kijelenti, hogy helyesli azon irányt, melyet e részben a tengerészeti kormány követni óhajt. Zichy Agost gróf főmei kormányzó tengerpartjaink és kikötőink védelmét elodázhatatlan szükségnek tartja. A hadi tengerészet tervezetét örömmel üdvözli, mert abban egy új rendszer inaugurálását látja s azon vérmes reményének ad kifejezést, hogy eljön az az idő, melyben a hadi tengerészet nem csak kiadások, hanem — tengeren túli kereskedelmünk előmozdítása által — jövedelemnek forrását is fogja képezni. (?) Apponyi Albert gróf helyesli a hadi tengerészet védelmi rendszerét, de an-

nak helybenhagyása és jogilag kötelező erővel, a jövő delegációkat korlátozó megállapítása — szerinte — nem a delegáció, hanem az országgyűlés hatáskörébe esik s ezért az előadó főntebb ismertett indítványához nem járul s a költségvetést sem fogadja el. — Hegedűs Sándor a delegációt e kérdés eldöntésére illetékesnek tartja. Szerinte a hadi tengerészet működésének helyeslése nem a határozatban, hanem a költségvetésnek általánosságban való elfogadásában nyilvánították. Tisza Lajos elnök, Éber Nándor, Bethlen Ödön gróf előadó, (ki tervezett határozatát módosítá), Tisza Kálmán, (ki szerint a módosított határozat nem praecedens a jövő delegációknak, sem a törvényhozásnak, mert egy betűvel sem emeli sem a hajó, sem a tengerészeti legénység létszámát), Apponyi Albert gróf s ismét Tisza Kálmán felszólalása után a költségvetés általánosságban s részleteiben is megszavaztatott. Megszavaztatott továbbá a okkupációs hitel is, melynek részletes tárgyalásában Szilágyi Dezső a bosznai vasút javítására, a bródi összekötő vasút fenntartására, a banjalukadoberlini vasút üzleti költségeire és javítására előirányzott költségeket nem szavazta meg, mert azok megszavazására az országgyűlést és nem az országos bizottságot tartja illetékesnek.

A következő ülés hétfőn délutánra tüzetett ki.

Színház és művészet.

(rn.) A szombaton színpadra hozott „Petaud király udvara” című operette, az első felvonás kivételével, igen jól sikerült s ebben a főbőrd Nylas Ilont (Leo herceg) és Aradi Emiliát (Girandole) illeti kizárólag; mindkettőnek föllépése fényes volt s gyönyörű énekkel szokatlan hatást idéztek elő. Elismeréssel kell még felemlitenünk a második felvonás zárkárát és a harmadik felvonásban a nőikart, mi precisióban kivánnivalót nem hagyott. Közönség szép számmal volt s csak az ominosus támlásszékek fitogtatták ríktó színiüket.

*

„A piros bugyellár” vasárnapi előadása a sazononk minden tekintetben legtekélyesebb

Somogyi ábrándosan nézett az asztai fölött csüggő lámpa lángjába, elmerengett egy kellemes múlt visszaemlékezésében, midőn még neje út a kis lánykával ölében a feldiszített karácsonfa mellett boldogan. És most hol van ő?

„Atyám” szakítá fűbe egyszerre a csendet Marcsa „hol van anyuk? te nem szólsz róla soha, pedig midőn kicsiny valék, gyakran monád, hogy elutazott, de visszajő.”

Somogyi megrázkodott. „Anyád?” kérde mintegy hosszas merengéséből ébredve? Ő meghalt gyermekem, meghalt legalább nektek. De haljadd csak mint üvölt kint a szél, fölytatá eltérve a szomorú társalgástól. „Még egy kutyát se lehetne kibocsátani — jaj a szegény embernek, ki az ilyen időben künn tévelyeg!”

És valóban borzasztó fergeteg volt. A szél hordta a havat, hogy egész hegyeket képezett már és mintha csak dühét akarta volna valamin kitölteni, úgy rázza a falakat, a melyek ellentálltak dühének.

Élénk tűz égett a kandallóban, a gyermekek hálát mondtak szívökben a Mindenhatónak, ki oly biztos menhelyet adott nekik. De mi volt az? Mintha valaki meghúta volna a csengetyűt? Ujra ismétlődött a nesz és Somogyi kiment váratlan vendégét fogadni.

Midőn a kaput kinyitotta, egy asszony

ült ott, a nagy hidegség daczára könnyű öltözében, dideregve a fagytól.

„Kegyelem uram!” könyörgé reszkető hangon. „Kegyelem!” csak egy kis helyet a tűzhely mellett, csak egy kis kenyeret, mert megöl a fagy és az éhség.”

„Jöjjön be,” válaszolt a jegyző — „s reményem, hogy a vacsoráról is akad valami maradék számára.”

Alig végezte Somogyi szavait, midőn velőt rázó sikoltás hangzott a nő ajkáról, ki ájtultan rogyott lábaihoz.

Somogyi felemelte az asszonyt és a cseledszobába vitte, hol egy ágyra fektette az ájtultat. A lámpa halvány fényt vetett arczóra és a jegyző, a miut rék veté szemeit, kezeit szívéhez szoritotta és ajkáról csak egy rövid név hangzott, de melyben minden magyarázat rejlik. A név — Marcsa volt.

Csak lassan nyerte vissza eszméletét Marcsa és beesett szemeit Somogyira szegezve, halkán rebegé: „Bocsánat, a sötétben nem láttam, hol vagyok és kimondhatatlanul gyötört a fagy és az éhség.”

Somogyi intett, hogy hallgasson.

„Nem!” lón a heves válasz, „nem hallgatok! Érzem, hogy a hajnalhasadást nem fogom már látni, ott leszek már akkor az Örökkévaló trónja előtt, büntetésemet várva gyarló tettemért. De te egyetlen földi birám, légy kíméletes a halállal szemben. Halljad

gyónásomat és bocsáss meg, ha az még lehetésges.

Midőn elhagyta ama vendéglőben nemsokára Bélyessel én is elhagytam a várost, de midőn pünzem és minden pénzértékű elfogyott, elhagyott egy estén a nyomorult örökre. Nem tudtam hová lett és sokáig nem hallottam róla semmit. Csak három hónap előtt, midőn egy darab kenyeret kaptam egy újságlapba burkolva, olvasám borzasztó végét. A fogházból, hová több rablás miatt jutott, meg akartván szólni, az üldöző örök által agyonlőve-tett. Isten büntető kezét véltem ebben felismerni. Ugy is megrendült egészségem ez által nagyon szenvedett. Én, ki Bélyes szokése után egyedül álltam az idegen városban, először öngyilkosságra gondoltam. Hej én nyomorult! nem volt hozzá bátorságom. Szolgálatot kerestem, mert meg valék fosztva minden pénzértékűtől, de eredmény nélkül. Ki is adna egy idegen csavargónak, kinek semmiféle okmánya nincs, munkát?

Igy ítem több éven át, majd koldulva, majd a legaljasabb munkát végezve, míg Bélyes borzalmas halálának híre a kórházba juttatott, hol hosszabb időn át küzdék a halállal. Alig volt annyi erőm, hogy az ágyat elhagyhattam, midőn utra indultam, hogy töled és gyermekeimtől bocsánatot nyerjek és akkor örök nyugalmat keressek a sirban.

népszínmű előadása volt. Nyilas Ilon (Zsófi) annyi természetes jókedv s pajkos coquette-riával játszott s oly hévvel, szívből fakadó hangon énekelte dalait, hogy nagyon is élethűen igazolta, miért szerelmes belé egész környezete. sőt még a közönséget is felvillanyozta s lebilincselte. Az ily sikerhez csak gratulálhatunk neki. — Csige is, mint Csillag Pál helyes húszórémestert személyesített, mintha csak éppen akkor szált volna le a lóról; mind játéka, mind dalai tetszéssel fogadtattak. Az összehatást még emelték Ferenczi (Török Mihály), Dálnoki (Peták János), Arányi (Pennás), Gyöngyi (Hájas) és Kápolnai (Kóssa), ki néhány népdalt igen szépen énekelte. — A ház látogatott volt, természetesen ismét a támlás székék kivételével. Tán mégis csak ráfanyarodunk arra, hogy ily kis színházban, mint a miénk, nem helyes a földszinten kétféle árt szabni, csak azért, mert a székék egy része — piros.

*

Hetfőn Goudinet E. és Birson vígjátéka „A kéjutazás” mint „ujdonság” került színre, természetesen csak az idei szezonnal, miután két évvel ezelőtt már ismételen adott. A mondva csinált premiere azonban elég jól ment s a szép számu közönség meglehetősen jól mulatott az éppen nem fiatal leányoknak való szövegen.

*

A budapesti nemzeti színházban a mult napokban színre került Horváth Károly 4 felvonású drámája „Egy asszony története” s az oly sokat emlegetett mű minden metamorphosisa daczára kedvező fogadtatásban részesült. A népszínháznak is volt ujdonsága; ugyanis nov. 15-én adott először Rákosi Jenő eredeti népszínműve „Magdolna”. A mű elüt az eddigi szokásos népszínmű-genrétől s inkább életkép; az egész kitűnő technikával van szerkesztve, de expositiójában nem komolyan vehető s mi a hatást gyengíti, az különösen a felette sok borzalmat jelenet. Különben bővebben foglalkozunk majd később érdekes művekkel akkor, ha majd

Érzem, hogy halálom közelebb van, mint sem sejtene valaki.

Az utolsó szavakat már alig érthető hangon mondta, de esekelő szemei többet fejeztek ki, mint szóval mondhatott volna.

Somogyi egy könyvet törölt ki szemeiből és kezét nyujtva Marcsának, megtört hangon mondá: „súlyosan bűnhődött, megbocsájtok.”

A haldokló hideg ajkaihoz szorítá férje kezét és egy lelkészrt kért.

Kívánata teljesítésére lőn és midőn az öreg plébános, ki őt hosszú évek előtt megkeresztelte, feloldotta földi bűneitől s az utolsó kenetet adta rá, Marcsa esekelő hangon kérte férjét, mutassa meg neki gyermekeit, csak egyszer — és utolszor.

Somogyi behozta gyermekeit és töredezve beszélt el nekik anyjuk szomorú történetét.

Egy percig haboztak a gyermekek, de Marcsa követve szíve sugallatát, anyja mellett térdre borult, annak sovány kezét és beesett arcját forró csókokkal boritva, Pista zokogva követte nővére példáját.

„Gyermekeim,” sutlogá a haldokló nő, „bocsátsatok meg bűnös anyátoknak, ne átkozzátok, ki atyátokat megfosztotta földi boldogságától.

Sokat vétettem, de” — Marcsa nem fejezhette be szavait, mert a halál sötét szárnyait terítette reá.

Somogyi egy csókot nyomott bűnös neje homlokára és forró imában ajánlotta lelkét az Örökkévaló kegyelmébe.

Marcsa tetemét egyszerű fehér kő födi, melyen arany betűkkel áll az egyetlen szó: „Marcsa.”

Sírjáról sohasem hiányzanak a koszorúk, gondoskodik azokról leánya, apja öröme és büszkesége, a szép Marcsa.

W. F.

nálunk színre kerülnek, mi bizonyonnyal még az idei szezonnal meglesz.

*

Ma szerdán lesz színtársulatunk egyik legjelesebb tagjának, Somogyi Károly hőszínes és társalgási jellemzsinésnek jutalomjátéka, ki a pártolást nemcsak mint jeles színész, ki szerepkörében mindenkor kifogástalan alakítást mutat be, hanem mint drámai rendező is bőven megérdemli. Közönségünk éppen jutalomjátékok alkalmával szokta kedvezőket kitüntetni s azért hiszszük, hogy ez alkalommal sem lesz hűtelen önmagához. Előadásra kerül Shakespeare klasszikus műve „Hamlet”, mi színpadunkon már évek óta nem adatott.

*

Ma O Felsége a királynő névnapján, a püspöki lyceumi templomban a 9-órai nagy misén következő zeneművek kerülnek előadásra: Mise (B. 5. sz.) Horák W. E-től. Graduale „Diffusa est gratia” Brozigtól; Offertorium „Audi filia” Rotter S.-től.

Az eszéki katasztrófa tárgyalása.

Hétfőn d. e. 9 órakor vette kezdetét az eszéki leszakadott hid ügyében megindított per végítárgyalása. Jelen voltak: Szikszay János elnök, Dömötör Zsigmond és Verne Ferencz bírák, Angyal Pál királyi alügyész, Visy Pál és Kaufmann jegyzők, Grünhut Ignác tolmács. Védő ügyvédek: dr. Friedmann Bernát, dr. Illés Károly és dr. Polonyi Géza.

Szikszay Ferencz elnök a per állását röviden ismertetvén a feleket és hallgatókat rendes magaviseletre figyelmeztet. Angyal Pál kir. alügyész a hid leszakadásának körülményeit adja elő, kijelentvén, hogy megjegyzéseit a kihallgatás alkalmával fogja megtenni, miért hosszabb beszédet nem is tart. Ezzel a tárgyalás $\frac{1}{4}$ 10 után 5 percczel megkezdett. A tanúk és szakértők kimenetele után Polonyi Géza védő ügyvéd figyelmeztetésére, hogy egy szakértő hiányzik, az elnök előadja, hogy Klimm Mihály műegyetemi tanár elfoglaltsága miatt a felszólításnak nem tehet eleget; kijelenti azonban, hogy előbbi nyilatkozatait teljesen fenntartja, mit a védelem tudataitól vétt.

Következnek a panaszosok. Előbb azonban Polonyi az eszéki hidnál épült új töltésre vonatkozólag egy jegyzőkönyvi másolatot mutat be, melyet igen fontosnak jelez s azért indítványozza, hogy annak eredetie az illető szolgabíró útján szerzettessék be. Indítványa a mennyiben az idő megengedi, foganatosítani fog.

Rozatto Lajos 50 éves, rovigó tartózkodású asztalos, a hid leszakadásakor szintén a vízbe esvén, ennek következtében 7 napig munkaképtelen volt. 200 frt kárpótlást kér.

Friedman védő kijelenti, hogy a vasutársulattól minden jelentkező kapott kárpótlást.

Fingerlos György póstatiszt előmutatott bizonyítványt színt 2 és fél hónapig orvosilag kezelte; mint mondja, még most sem egészséges; költségét maga sem tudja, az legalább is 300 frt. Polonyi kéri: bizonyítsa be, hogy betegsége a katasztrófából származott s akkor kap kárpótlást. Ezen panaszos mint tanú fog szerepelni, mert a lezuhant vonaton mint postatiszt működött.

Tieber Lőrincz póstatiszt szintén még ma is beteg; Bécsben gyógyíttatta magát; orvosi bizonyítványai azonban Sopronban vannak. Költségei megtérítését, melyeket nem tud meghatározni, a törvényesekre bizza. A hozzá intézett elnöki és védői kérdésekre előadja, hogy kártalanításért a postaigazgatóságnál, nem pedig az alföldi-fiumei vasutagazgatóságnál jelentkezett. Jelenlegi utjának költségei 9 frt és két navra 4 frt napi díj.

Következnek a vádlottak kihallgatása, kik az eszéki hidon való vonatközlekedés beszün-

tetésének elmulasztásával vádoltatnak. Első sorban kihallgatatik Koch József. Zombori születésű, 42 éves, nős, 7 gyermek atyja, hid felügyelő volt, Eszéken lakik, feddhetetlen előéletű. Kihallgatása, minthogy magyarul nem tud, tolmács segítségével történik. Az elnök kérdéseire előadja, hogy az eszéki hidnál mint felügyelő véglegesen 1873 óta volt alkalmazva. Felügyeltee alatt 5 hid állott, u. m.: az eszéki, erdődi, magyarbólyi és Dárdán kettő. Egyedüli kötelessége az volt, hogy a rossz hidfákat kicseréltesse. Ha valami javítást akart végeztetni, arról az osztálymérnöknek kellett jelentést tennie. Ily kicserélések az eszéki hidon sokszor történtek. Dárdára küldetvén, az eszéki hidon a leszakadás előtt pár naptól, szeptember 20-ikától számítva 2 hónappal nem volt. Visszahívása előtt Erdőden volt, honnan Stelzl osztálymérnök hívta be, hogy a hidjármoknál megteröltött sok uszó fa eltávolíttassék és a segédjármok kikapcsolatassanak. A legnagyobb torlódás a magyar oldalon volt, a 3-ik és 4-ik járomnál. A leszakadt rész jármónál is voltak nagy gereudák. Ő csak a hidfákat nézte, a hidat nem, mert erre ott voltak a mérnökök. A mélységmérés neki nem kötelessége; ha azonban utasítják, megteszi s meg is tette többször. A szondirozás ruddal történt. Szeptember 20—23. napjain nem lehetett szondirozni, mert a nagy mennyiségű fatörzsek a vizet 30 méternyire borították a hidlákunál. A leszakadás napján szept. 23-án korán reggel megvizsgálta a jármokat, de még a 6-ik járomnál sem tapasztalt semmi gyanusat. Némely tanu azon állításának igazságáról, hogy a hid recsegett és ingott, nem tud semmit. A később leszakadt járomból a leszakadás napján déli 12 órakor jött ki 9 emberével; ezek sem vettek észre semmi aggályost. A Stelzl osztálymérnök által, éjjel eszközölt próbavonatot elküldésénél jelen volt, a gép után járt, de sem ő, sem a vele volt 30 ember nem hallott s nem vett észre semmit. Gyantuja a hid iránt nem volt; beismeri, hogy a közlekedést beszüntetni joga lett volna. Ahhoz, hogy alámosás lehetett volna, nem ért.

Angyal Pál kir. alügyész figyelmezteti vádlottat, hogy ő szept. 20-ika előtt nem két hónappal, hanem aug. hónapban vizsgálta meg a hidat, miről jelentést is tett.

Elnök figyelmeztetésére, hogy Eszéken azt vallotta, hogy minden hónap 26-ikán szondirozott s Eszéken utoljára aug. 26-án, kijelenti vádlott hogy e múltét csak parancsra történt. Erdődre utazásának reggelén a hidat megvizsgálta. A leszakadás napján déliben hazament átöltözni, mert egészen vizes volt; midőn lakásából kijött, hallotta, hogy a hid leszakadt. Haza távozását nem jelentette be. Hogy Jobbágyi és Rézei mérnök urak mikor érkeztek meg, azt nem tudja, velők nem beszélte, tőlök parancsot nem kapott.

Dr. Illés Károly védő kérdéseire előadja, hogy midőn Erdődről este 9 órakor visszajött, a hidat nem vizsgálta meg s hogy Stelzl főmérnök a szondirozást reá bízta ugyan, de erre általános utasítása nem volt.

Polonyi Géza védő néhány kérdést intéz vádlotthoz: Hányszor szondirozott Stelzlel? (Nem tudja.) Tudta-e, hogy havonként kell szondirozni? (Nem!) Ő szolgáltatta-e a meder-térképbe a szondirozástól bejegyzett adatokat? (Nem tudja.)

Friedmann Bernát védő jegyzőkönyvbe vétetni kéri, hogy Stelzl Koch nélkül is szondirozott; azután kérdéseket tesz: Szakaszába tartozott-e az erdődi hid, hol 2 hónapig tartózkodott? (Igen!) Miért volt itt tartózkodás szükséges? (Hidfákat kellett kiválogatnia. Mindig ott volt, csak szombatokként ment Eszékre, jelentést tenni és pénzért a munkások számára.) Távolléte alatt volt-e Eszéken felügyelet? (Nem tudja.) Ha a hibás faanyagot kívül más rendetlenséget vett észre, kötelessége volt-e azt bejelenteni? (Igen s ezt tette is.) Észre vehető volt-e, hogy a víz árja melyik oszlopnak tart? (Nem!) — Ezzel Koch kihallgatása véget ért; következett

Stelzl Frigyes nagykanizsai születésű 36 éves, r. k., nőtlen, osztálymérnök, Buda-

pesten lakik; nem okleveles mérnök. Az eszéki hidat mielőtt oda Gombosról áthelyeztetni is ismerte, azt veszélyesnek nem tartotta. Az áradás szept. 19-én mutatkozott; 20-án rendelt be az első munkásokat; 21-én pedig az egész ácsoszlályt. Az ő joga és kötelessége a hidon való közlekedés fenntartása volt. Igazgatóságának az első jelentést 21-én tette, a másodikat 22-én. A hidon veszélyt abszolúte nem lehetett észrevenni. Szept. 21 és 22-ike között éjjel próbamenetet tartott, mi egy mozdonyból és egy szerkocsiból állott s megállás nélkül végig ment az egész uton. Kezét a járom-fejtsákon tartotta. Abszolúte semmi aggályost nem tapasztalt. A szondirozás nem volt külön kötelessége. Havonként kellett beadványt tenni a nagyobb folyók méréséről. Legtöbbször Koch szondirozott, sőt a havi beadványok részére rendszeresen ő. Az alamosás bekövetkeztetését nem láthatta előre senki.

Elnök: Sok tanu ingást és recsegést tapasztalt.

Vádolt: Minden fahid recseg; ingás is lehetett, de ez nem lehetett járomingás, mert ez esetben az ácsok nem jártak volna alá és fel. Az igazgatósághoz intézett sürgönyeiből láthaták, hogy a hid környéke nem egészen rendes. 22-én jött Jobbágyi, ő rendelkezett. Aggály a beszűntetésre nem volt. Jobbágyi érkezésénél jelen volt, Réczey-énél nem, mert a vonalra ment, mit be is jelentett, de még d. e. visszatért, mikor is Réczey és Jobbágyi már a hidon voltak. Szondirozati eredménnyel nem lehetett volna; több csolnakkal talán igen, de életveszélyes.

Angyal kir. alügyész előadja, hogy a legutolsó aug. 26-iki szondirozás és a katasztrófa utáni között közel 5 méternyi mélység különözet van; mire vádolt előadja, hogy általános szondirozást ily nagy víznél nem szoktak eszközölni és a mi eszközeinkkel nem is lehetett megejteni.

Illés Károly védő. Volt-e Kochnak a szondirozásra külön utasítása? (Nem!) **Elnök:** Az összetörölött fatörzsek eltávolítása után eltűnt-e a veszély? (Az nagy vízzel mindig jöttek felülül új fatörzsek.) **Elnök:** Volt-e felügyelete alatt intézkedés alamosás ellen? (Igen! csaknem minden járom megjavítottatott külön szerkezettel. Az összes jármok kezdettől fogva el voltak látva kőrákással.)

Polonyi Géza védő kérde, hogy mit tett Stelzl ur szept. 21, 22 és 23-ik napjain? (Vádolt hivatkozik előbbi vallomásaira.)

Polonyi felszólítására vádolt leírja a próbatérhelés körülményeit, melynek idejére nem emlékszik; ez alkalommal látta, hogy veszély nincs s megadta az engedélyt az éjjeli közlekedésre. Szondirozni azért nem lehetett, mert a jármok 30 méter távolságra állottak egymástól és a czölöpök rézsutosak voltak.

Polonyi: Koch hidfelügyelő távollétében volt-e helyettesítve? (Nem!)

Friedmann védő kérdéseire előadja, hogy itthon és Grácban tanult; a havi jelentéseket ő írta alá. Az igazgatóság a régi hidat nem hanyagolta el. Az ő javaslatait nem nehezmenyezte. Egyszer történt, hogy készlet czéljából követ kért, minek teljesítését elhalasztották, a míg valakit a központból leküldenek.

Polonyi: Volt-e az eszéki hidnál 21—23 közt elég kő a jármok megerősítésére? (Egy csipet sem!) Hát homok-zsákok? (Készen nem!) Villányról mennyi idő alatt lehetett volna szállítani? (3—4 nap alatt.) Koch eltávolozása szabálytalanság-e? (Nem!)

Friedmann kérdéseire előadja, hogy a kőkérés 2—3 hónappal a katasztrófa előtt történt. Kérését Jobbágyi mérnökkel is tudatta, ki a vonalon csak ritkán járt. Hogy mit válaszolt, nem tudja. Később, miután kérését okadatolta, kapott követ, de ez a katasztrófa után történt.

Elnök kérdéseire előadja még, hogy a hidat Jobbágyi és Faragó mérnökkel megvizsgálta.

Őt percnyi szünet után következett **Jobbágyi** úr **Ottó** főmérnök. 42 éves, pozsonyi, evangélikus, nős, 4 gyermek atyja, Budapesten lakik, 1870-ben lépett szolgálatba. Végezte a gépészeti és mérnöki szakosztályt, alkalmazva volt a Tisza-szabályozásnál, részt vett több vasut traszírozásánál. Az elnök kérdéseire előadja, hogy az ő feladata az alföld-fiumei vasutnál az volt, hogy a költségvetési tervzeteket átvizsgálja s utasítás esetén a vonalat beutazza. Eszékről a hid rossz állapotáról nem tétetett jelentés. Eszékre őt Réczey főfelügyelő küldötte. A fahidat is megvizsgálta, nem volt rongált s Réczeynek táviratozott, hogy a fahid járható.

Elnök: Kinek volt joga megjelenése után a hidon a közlekedést beszüntetni? (Nekem!) A hid-vizsgálat teljes biztonságot adott-e? (Igen! Még másnap a hajnali órában a vonat közlekedett.) A szondirozás életveszélyes volt-e? (A jármok, se a jégtörőkön veszély nem konstatáltatott. Réczey szept. 23-án érkezett le, ez által az ő rendelkezési joga megszűnt. Veie együtt újból megvizsgálták a hidat. Szólt neki a tolatásról is. — Réczeynek Budapestre küldött sürgönyéről, hogy a hid járható, tudomása volt. Stelzl kőkérésére emlékszik, de ez nincs a dologgal összefüggésben.)

Polonyi: Mikor hozta fel Réczey előt a tolatásra vonatkozó kérdést? (A sürgöny elküldése előtt!)

Friedmann: Legutóbbi ottlété előtt mennyi idővel volt Eszéken? (Egy és fél évvel!) Mivel indokolta a tolatásra vonatkozó véleményét? (A szondirozás elmaradásával!) Miért nem rendelte hát el a tolatást már előző nap? (Mert látta, hogy a vonat baj nélkül megy!) Ha ezt látta, mi indította az újabb javaslatra? (Az elővigyázat!) Tett-e Stelzl javaslatot a jármok megerősítésére kőhányással? (Nem!) A járom tolatás esetén ép úgy kifordulhatott volna-e, mint történt? (Igen!)

Ezzel kihallgatása véget ért.

A délutáni tárgyaláson kihallgattatt **Réczey** úr főfelügyelő. Az elnök kérdéseire előadja, hogy Stelzl kőkérésére nem emlékszik; ha neki a hidhoz lett volna köre szükség, a hidépítésnél kapott volna. A veszély akkor jelentetett, midőn a hid előtt torlaszok képződtek. A leküldött **Jobbágyi** sürgönye következtében maga is lement, mert az árvíz látszólag hosszabb ideig tartott s attól félt, hogy különös intézkedésekre lesz szükség, melyeket ő jobban tudott volna elintézn. A kapott sürgönyök csak a torlaszokról és az azok által okozott veszélyekről szóltak. Eszékre 23-ikán délfelé érkezett; ott Jobbágyi és Stelzl uraktól jelentéseket kért; a torlasz már eluzott; az országúti hid is biztosítottak jelentetett. A hidat részletesen nem vizsgálta meg, mert a jelentések ezt feleslegessé tették. A hid szolid építéséről meg volt győződve. Ez ügyben Jobbágyi, Faragó és Stelzl mérnökkel értekezett. Szondirozás — úgy emlékszik — nem hozatott szóba; eddig árvízkor mederváltozás sohasem történt. A szakértői vélemény ellenében állítja, hogy alamosás csak akkor keletkezhetik, ha nagyobb torlódás hosszabb ideig tart; midőn ő lement Eszékre, a Dráván torlasz már nem volt. A vashid lépitése következtében a szakértők által hangoztatott folyam-szükítés akkor még nem lehetett. A folyatolagos hidvizsgálat mindig megtéteett. Változás nem tapasztaltatott; ha legkisebb mértékben lett volna is alamosás, a járom megmutatta volna. A 6-ik járomnak több tanu által vallott ingásról nincs tudomása; azt csalódnának nyilvánítja. Az ácsok, kik még később is ott fel és alá másztak, nem vettek észre semmit. A sürgönt Budapestre 12 óra előtt adta fel. Az alamosás a vizsgálat után történt. Arra a Drávánál egy félóra is elég. Jobbágyi aggodalma a tolatásra vonatkozólag csak az előző napra szólt. A forgalom beültására nem volt semmi aggodalma. Jobbágyi felelőse az ő megjelenése által megszűnt. Az osztálymérnök felelőssége azonban a szervezeti

szabály értelmében a felügyelő megjelenése által csak akkor osztható el, ha valami indítvány tesz s az megváltoztatattik. A fahid az újnak építése következtében nem hanyagoltatott el; ellenkezőleg: sokkal több gond fordítottatott reá, mi a munkásoknyekből kitűnik. Arról, hogy valakinek aggályai lettek volna a hidra vonatkozólag, senki sem tett jelentést.

Dömötör Zsigmond törvényszéki bíró kérdéseire előadja, hogy a leszakadt fahidat nem az alföld-fiumei vasut-társulat, hanem 1869-ben egy engedélyes csoport építette, kiktől felülvizsgálat után 1870-ben vétetett át. A szerkezet ellen nem volt kifogás.

Angyal Pál alügyész: Jobbágyi és Stelzl iránt való bizalmatlanságból ment le Eszékre? (Nem!)

Elnök: Ki fogalmazta a sürgönt? (Magam irtam!) Az ő jelenlétében a mérnökök közül lett volna-e joga valakinek, ha aggályai voltak, a közlekedést beállítani? (Még a pálya őrnek is! erről azonban indítványt kellett volna tennie.) Lehetett volna-e a szondirozást eredménnyel foganatosítani? (Arvizkor vagy jégzajláskor soha sem alkalmaztatik szondirozás, mert megbizhatatlan s életveszélyes. E helyett a hidak éjjel-nappal figyelemmel kísértetnek; mi itt is megtörtént.) A Stelzl által küldött próbavonatot után hány vonat ment át? (2 nappali és 2 éjjeli. Az ő vizsgálása után egy sem!)

Polonyi úr kérdéseire előadja, hogy a katasztrófa napján Stelzl kimerülés miatt kért és kapott néhány órai nyugalmat, felelőssége azonban ez idő alatt segédjére hárult. Nem mondhatja, hogy Stelzl vagy Jobbágyi fontos dolgokat elhallgattak volna előtte. Eszékre nem külön vonaton ment. Nem emlékszik, hogy a vizsgálatkor a hid rácsai között munkásokat látott volna.

Polonyi: Az igazgatóság elég oknak tartotta volna-e, ha a vashid ingására hivatkozva Stelzl a fahid forgalmának beszüntetését ajánlotta volna? (Nem!) Fenn-tartja-e, hogy rendelkezhetett Stelzl-lel és Jobbágyival? (Igen!) Fontosabbnak tartotta-e a torlasz eltávolítását, mint a szondirozást? (Igen!) A sürgöny elküldése után Stelzl elrendelhetette volna-e a közlekedés beszüntetését? (Igen!)

Friedmann: Jobbágyi azon észrevétele, hogy ő a forgalom megállítására gondolt, hol történt? (A sürgöny feladása után, midőn a városba mentek kocsin, Faragóval és Jobbágyival. Nem emlékszik tisztán!) A forgalom beállíthatására mennyi idő szükséges? (Egy perc is elég rá!)

Polonyi: Forgott-e fenn 23-ikán elegendőnek tartott ok a közlekedés beszüntetésére? (Nem!)

Friedmann n. Ha a mérnökök közül valaki az alamosás fennforgását elfogadhatóan indokolta volna, engedett volna-e annak? (Ha legkisebb kétély nyilvánítottatott volna, a vonat nem eresztette volna át. Különben az alamosás nem jött szóba.)

Polonyi megjegyzésére, hogy az alamosást a szakértők szerint előre lehetett látni, kijelenti, hogy e nézetben nem osztozkodik; mert az alföld-fiumei vasut adatai szerint árvízkor mederváltozás eddig soha nem történt; alamosást tehát sem Stelzl, sem Jobbágyi nem láthattak előre.

A kihallgatás véget érve, rövid szünet után fél 5-kor megkezdődött a tanukihallgatás. Kihallgattattak először **Fingerlós György** és **Tibor Lőrincz** postásztettek, kik a lezuhanó vonattal mentek. Utóbbi semmi terhelő körülményről nem tud, **Fingerlós** sem; csakhogy ő hallotta, hogy a hid veszélyes és feltűnt neki, hogy a vonat nagyon lassan ment. **Schuller** Károly tanu meg-halt. **Erming** József 54 éves mozdonyvezető vallja, hogy 23-án a rendes körülmény-től eltérően irásban kapta meg az utasítást, hogy a hidon a mozdonyfajl lassan menjen s az utasítást az állomásfőnök aláíratta vele. Ennek okát nem tudja. A hidat biztosnak hitte. Aggályos tapasztalatot nem tett. A mozdonyfajl maga is leest a Drávába, hogy

hogyan menekült meg, nem tudja. A mozdony jobbra löt le. Friedrich Ferdinand 33 éves vonatvezető semmi terhelőt nem vall; semmit sem tapasztalt, valamint Szabó Károly 30 éves fekező sem, ki szintén leest, de estében fennakadt; 4 huszárt megmenett és alulról mászott fel a hidra. Suba Sándor hercegszöllősi 33 éves fűtő hallotta, hogy a vezető parancsot kapott a lassu menetre; ő is belesett a Drávába, de kimentettek. A hid veszélye-ségéről nem hallott semmit. Az ácsokat látta dolgozni. A társulattól 39 frt kártérítést követel.

Elnökök felszólítására Angyal Pál kir. alügyész kijelenti, hogy a póstatiztek meghiteltetését nem kéri, a többi tanu meghiteltetése ellen azonban nincs kifogása.

A védelem a meghiteltetést egyenesen kérvén, fent nevezett tanuk megeskettettek s ezzel a nagyérdékű tárgyalás első napja 5 és fél óraker véget ért.

A tárgyalás második napján (nov. 18-án) felolvasztatott a szakértői vélemény, melyet a szakértők együttesen állítottak össze közvetlen a katasztrófa után. Ezerint a leszakadás oka, a hid 6. jármának alamosása volt. Ugyanis a Dráva folyó medre finom homokból áll, mi a meder ingadozását idézi elő; azonkívül a víz sebessége a hid táján meglehetősen emelkedik s ez különösen a 6. járom felé terelődött. Galyak, gerendák és más egyéb tárgyból zátony képződött az említett járom körül, mi az alamosást nagyban előmozdította; ezzel kapcsolatban a rohamosan emelkedő áradás, s a 6. járom kedvezőtlen helyzete is hozzá járult a katasztrófához. Az alamosás mértékéről pontosan nem lehet tudomást szerezni. (Erre nézve Blum mérnök egy külön véleményét nyújtott be). Az alamosásból lehetett gyanítani veszélyt, azonban ez hírtelen állott be. A zátonynak eltávolítása lett volna első sorban szükséges; továbbá a közlekedés beszüntetése. A jármok állítólag ferde állása optikai csalódás. A vélemény odairányul, hogy egyedül a hid 6. jármának kedvezőtlen helyzete okozta elő a bajt, amennyiben a hid jókarban volt tartva, semmi feltűnő hiány nem találtott.

Szikszay: Fenntartják-e a szakértő urak a vizsgáló bíró előtt mondott véleményüket?

Szakértők: Igen.

Ezután minden egyes szakértőhöz pótkérdések intézettek. Polonyi odanyilatkozik, hogy a szakértők külön-külön hallgatassanak ki. Az indítvány elfogadtatik.

Első sorban Schmidt alezredes hallgattatik ki. Hogy az alá mosáshoz mennyi idő kell, azt nem lehet pontosan meghatározni; de 4—5 nap okvetlen szükséges; kevesebb idő alatt a lehetőség ki van zárva. A jármok ferde állása optikai csalódás lehetett. — Polonyi azon kérdésre, hogy a forgóképződés által történhet-e alamosás általában, a felelet az, hogy nagy víz-eséseknél igenis lehetséges, de a Drávánál rövid idő alatt nem történhetik meg.

Friedman: Melyek az alamosás feltételei?

Schmidt: A víz sebes folyása, a talaj minősége.

Friedman: A víz-magasság emelkedése, a víz sebessége nélkül elősegíti-e az alamosást?

Schmidt: E szerint a fokozott mozgás ki van zárva, mi a mozgást gátolja, az alamosást sem segíti elő. De a víz sebességének növekedése, ugyanazon magasság mellett, egyenes arányban áll az alamosás gyorsaságával.

Schmidt szerint a meder aljának felső rétegei mozgékony talajból állanak, mit bizonyítanak a Dráva medréről értizedenek át tett jegyzések is.

Ügyész: Létezett-e valamely specialis tényező, mely a gyors alamosást elősegítette.

Schmidt: Nem tapasztaltam.

Ezután Zucker hallgattatott ki. Üleménye, hogy az alamosást a meder talajának laza, fővényszerű minősége idézte elő, mi kedvezőtlen körülmények között egy pár óra alatt is megtörténhetik.

A jármok ferdesége lehetséges, amennyiben ezek némely esetben már így állítottak be. A hid ingadozását csalódásnak tartja.

Blum állami mérnök véleménye: Az alamosás rövid idő alatt történhetett. A 6. járom, mintha ingadozott volna, csak látszat. A part talaja a magyar oldalon homokos, a slavon részen pedig agyagos. A veszély esetleges beállításáról tudomást lehetett volna szerezni próbavonatok menesztésével és soundrozással. A hid ingadozását ő is látszatnak tartja.

Hirek.

Végszámadási kiutatás a belvárosi templom kidiszítéséről. Bevétel: Gyűjtés kamatokkal együtt 2000 frt, az áldozatok szívesességéből elvégzett szt.-misékből 1302 frt, összesen 3302 frt. — Kiadás: Gianone építész állványáért 460 frt, Graics összes festményéért 1150 frt, Buday decoráció festésért 700 frt, Ruzsinszky aranyozónak 714 frt, Kleber ácsnak második állványért 350 frt, összesen 3374 frt. Hiány 72 frt, mely a perzsepyénzből pótolatik. A kifizetett számlák alulírottánl megtekinthetők és örök időre a plébánia irattárba eltétetnek. Köszönet utolag a nagylelkű jötevőknek. Jövő évre az új orgona felállításával hála Istennek az egész be lesz fejezve. Mendlik Agoston apát-bíbéanos.

† Schulcz Ferencz f. évi november hó 14-én életének 50-ik évében hosszas betegség után meghalt. Hált teteme a szent Ferencz-rendiek zárdájában szenteltetett be és a budai külvárosi családi sírboltba nov. 17-én tétetett örök nyugalomra. Az engesztelő szent miseáldozat ugyancsak a Ferenczkek templomában kedden d. e. 10 óraker mutatattott be a Mindenhatónak. Nyugodjék békével!

Önképzőkör. A Porges-féle kereskedelmi középiskola növendékei a mult napokban önképzőkört alakítottak az iskola kebelében. Ugy hiszszük főlöleges említeni, hogy az önképzőköröknek mily magasztos hivatásuk van. Dicséret tehát a kereskedelmi iskola ifjuságának az egylet megalakításáért. Az elnökségre Bokor Ferencz főrealtanodai tanár kéretett fel, mit az a legnagyobb készséggel fogadott el.

A „pécsi korcsoyázó egylet“ részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az évenként tartatni szokott alakuló közgyűlés f. hó 30-án d. u. ¼ 4 óraker fog a Casino egyeület nyári helyiségében megtartatni. A tagok felkérletnek, minél számosabban megjelenni. Az elnökség megbizásából: Egrý Béla, egylitkár.

Szerelmi dráma. Kedden reggel 7 óraker a „Mátýas király“ vendégöl 81-ik sz. szobájában Tikos Károly kethelyi illetőségű, Deutsch Gábor szigetvári mézárós-üzletében levő segéd, szigetvári illetőségű szeretőjét, Pfeifferkorn Bertát, kivel a nevezett vendégölben már vasarnap óta tartózkodott, forgó pisztolyal meglötte. A tettes elfogatott. A nőt dr. Czirer megvizsgálván, konstátálta, hogy sebes sulyos ugyan, de nem halálos. A szerencsétlen nő hórházba szállítottott.

A magyar szépségek albumának hazafias ügyét a fővárosi és hazai előkelő társasörök élénk részvéte már végleges sikerre vezette, ugyannyira, hogy a nagyszámban jelentkezett és fölvelt szép hölyg méltán képviseli a szép magyar tyust. De miután az album egyik fő intuciója az, hogy a magyar haza legkülönbözöb vidékeinek szépségei teljes számban legyenek bemutatva benne, szükséges, hogy a hazai ifjuság vállvetve támogassa ezt az ügyet, mely hazafias ügynek győzelme az ő dissőségükte fog válni. A szépségebb egy magasarangu támogatója legközelebb elhatározta, hogy a magyar hazának legszebb

hölygét egy nagy értékű díjjal fogja kitüntetni, mely egy nevezetes magyar ötvösmű motívumai után készülene ékszerből fog állani. Ez ismét egy bizonyosága annak, hogy az albumnak magasabb körökben is kiváló fontosságot tulajdonítanak. Buzdításul fog a díj kitüzése szolgálni nemcsak a versenyző hölygközönségnek, hanem az ifjuság is, mely igyekezni fog arra, hogy a szépség pálmáját az ő vidékeinek szépei nyerjék el. S hogy e célét minél biztosabban elérhessék, szükséges, hogy városuk és vidékük szépeinek cimeit minél teljesebb számban küldjék be Ellinger Illés műtermébe, (Bpest, Erzsébetter 7. sz.) ki a meghívókat idején meg fogja küldeni a címeknek.

Sértett kocsis - húság. A Beremend közelében fekvő zálogosi pusztán alkalmazva volt hajdu-gazda egy ottani kocsisal mult pénteken Siklóra rándult — vásárra, hogy egyéb apró-cseprő dolgait elvégezze. Kocsis, ki ritkán juthat Bacchus gyöngyvedvéhez, úgy gondolkozott, hogy nem is vásár, ha a boros kancsóba kellettől mélyebben nem tekint az ember. Haza jövet a kocsis gazdája többszöri figyelmeztetése daczára a lovakat oly erővel üzte, hajtotta, miszerint félni lehetett, hogy az árok széléra feldölve mindketten szerencsétlenül járnak. Miért is a gazda a gyeplősárat kocsisának kezéből kiragadván őt saját helyére hátra ültetvén, maga hajtott Zálogos felé. A kocsis sértett húsága érzetében helyéből felugorva, kérdé a gazdától: „Ki a kocsis?“ s nyomban bicskájával mély suraszt ejtett gazdája nyakszirtjén. A zálogosi pusztá bérloje: Wermuth Albert ur rögtön jelentést tett ez en esetről a beremendi csendörtség örsvezetőjénél, ki a följelentés daczára nem fogatta el az illető merénylöt, azt adván okul, hogy ez nem sulyos testi sértés.“ Nem tudjuk, — írja levelezök — hogy a csendörtség utasítási szabályában erre vonatkozólag mi foglaltatik s hogy valakit csakis sulyos testi sértés miatt lehet-e elfogniok s hogy az orvosi tudományban laikus csendör belátására bízatik-e vagy nem a sulyos vagy nem sulyos testi sértés kvalifikálása, annyit azonban bizton állithatunk, hogy a csendörtség számára kidolgozott utasítási szabályoknak ily szörszálasogató magyarázata mellett az életbiztonság nagyon is sok veszélynek van kitéve, különösen a faluköt nem messze eső pusztákon, hol a cselédek feljebbvalójukat, vagy egymást büntetlenül megbicskázhatják, megsebezhetik, csak a sértés „szépséges“ ne legyen. Hogyha az említett gazda kapott mély sebe következtében meghal, ki fog eleget tenni a megsértett jogviszonyért? — A kocsis, ki e merényletet elkövette? Hiszen ő az elkövetett büntény után összeszedvén sátorfáját, tovább illant; a csendörök pedig most már verhetik a nyomát — akár a harmadik határban!

A mohácsi „Chewra Kadischa“ alapszabályai a m. kir. belügyminister által f. évi 61.443. sz. alatt a bemutatási záradékkal ellátattak.

A „Magyar Háziasszony“. Az e czim alatt Budapestben megjelenő háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapnak, mely a magyar gazdaszonyok országos egyletének hivatalos közlönye, előfizetési ára egy évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr. Előfizethetni legczélszerűben postautalvány által a „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatalához Budapestben, vácozi körut 20. — Mutatványszámok ingyen küldetnek mindazoknak, kik a kiadóhivatalhoz ezekért — legczélszerűben levelező lappal — fordulnak.

Jeles német munka Magyarországról. A hazánkról külföldön megjeleni szokott föléletes művektől előnyösen különbözök Wirth Miksának „Ungarn und seine Bodenschätze“ (Magyarország és talajkincese) czimű, hivatalos források után készített, Frankfurtban megjelent statisztikai kézikönyve, mely —

VASUTI MENETREND.

A Budapest-Dombóvár-Üszöghi vonalon:

Budapestről indul a 302. sz. vonat reggel 8 ó. 15 p.
 Pécsre érkezik " " " " d. u. 5 " 35 "
 Pécsről indul " " " " " 5 " 55 "

Az Üszögh-Dombóvár-Budapesti vonalon:

Pécsre érkezik a 301. sz. vonat d. e. 10 ó. 15 p.
 Pécsről indul " " " " " 11 " 05 "
 Budapest-Kelenföldre érkezik " " este 8 " 18 "

A Mohács-Barcsi vonalon:

Budapestről indul az 1. sz. vonat reggel 8 ó. 6. 15 p.
 " " " " a 11. " " " este 7 " 45 "
 Pécsre érkezik " " " " az 1. " " " d. u. 5 " 46 "
 " " " " a 11. " " " reggel 7 " 53 "
 Pécsről indul " " " " az 1. " " " d. u. 6 órakor.
 " " " " a 11. " " " reggel 8 " 10 "
 Barcsra érkezik " " " " az 1. " " " este 8 " 17 "
 " " " " a 11. " " " d. e 10 " 59 "

A Barcs-Mohácsi vonalon:

Barcsról indul a 2. sz. vonat reggel 8 ó. 20 p.
 " " " " a 12. " " " d. u. 5 órakor.
 Pécsre érkezik " " " " a 2. " " " d. e. 11 " 02 "
 " " " " a 12. " " " este 7 " 21 "
 Pécsről indul " " " " a 2. " " " d. e 11 " 17 "
 " " " " a 12. " " " este 7 " 36 "
 " " " " a 16. " " " reggel 6 " 10 "
 Mohácsra érkezik a 2. " " " d. u. 1 " 54 "
 " " " " a 12. " " " éjjel 10 " 08 "
 " " " " a 16. " " " reggel 8 " 57 "

A személyszállító- és póstahajók a Dunán következőleg közlekednek:

Személyhajók:

Budapestről Mohácsra naponta déli 12 órakor.
 Mohácsról Budapestre naponta 1 órakor délben.

Pósta hajók:

Budapestről Mohácsra naponta esti 11 órakorégn
 Mohácsról Zimonyba naponként 8 óra 15 perc. [1 p'
 Mohácsról Orsovára — Galacra szerdán, greg
 teken és vasárnap 8 óra 15 p. ree [2 p'
 Mohácsról Budapestre naponként 2 órakor . sz-

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos
Fekete Mihály.

E rovatban minden szó beiktatása 1 krba kerül, hirdetések után, melyek a hirdetőfélnek külön lakoziméval is el vannak látva, még 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden hirdetésre felvitározást ad kiadóhivatal. Levélbeli tudakozásokra is pontosan válaszolunk, ha a válasza szükséges póstabélyeg beküldetik.

Tanító tudatja a nagyérdemű közönséggel, hogy hajlandó házhöz járva oktatást adni az I-VI elemi iskolába járó lánykáknak a kézimunkákban és a zongora elemeiben is. Bővebbet a kiadó-hivatal.

Pincze kerestetik ezer akóra, bővebb tudósítás a kiadóhivatalban.

Egy még jó karban levő nyolcz-ötötávás **zongora** 25 frtért eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy öt év óta játszott jó karban levő **gordonka** 15 frtért eladó. Bővebbet a kiadóhivatal.

13736
1884. **Árverési hirdetmény.**

A pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a pécsi egyesült külvárosi takarékpénztár végrehajthatónak Kovács Ferencz pécsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 70 forint és járuléka iránti végrehajtási ügyében a pécsi 4490. sz. tjkvben felvett I.2496 hszsz. 32.sz. ház 2497. hszsz.kertre, mint Kovács Ferencz és Antal tulajdonát képező ingatlanra az árverést 1630 frt ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1884. évi november hó 27-ik napján d. e. 10 órakor (a pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság irattárában) megtartandó

nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának vagyis 10⁰/₀-át 163 frt — krt készpénzben, úgy az 1881-ik évi LX. törv. ezikk 42-ik §-ban jelzett árfolyammal számított s az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikiáltott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. törvényszéknek mint telekkönyvi hatóságnak 1884. augusztus 29. tartott üléséből.

900 Kiadta: **Dr. Ballus,**
kir. törvényszéki jegyző.

Bittner's CONIFEREN-SPRIT!

A Bittner-féle fenyő-kivonat

ne hiányozzék egy beteg vagy gyermek-szobából se. Pompás hamisítatlan erdei illatu fertőztelenítő szer ez; különösen ajánlható Bittner fenyő-kivonata gyermek-betegségekben, gyermekágyas nők szobájában és minden rágalys betegségekben. Mivel Bittner fenyő-kivonata az örökzöld fenyőfának elismert gyógyító erejű balszamos, gyantás, aether-olajos anyagát koncentrált tiszta minőségben tartalmazza, Bittner fenyő-kivonatát tüdő és nyakbetegségben minden orvos ajánlja. **Bittner fenyő-kivonata** egyesegyedül

Bittner Gy. Reichenau N-Oe gyógyszerésznél és az alább jelzett raktárban kapható.
 Egy palacz fenyő-kivonat 80 kr; 6 palacz 4 frt és egy szabadalmazott szétlővelő készülék 1 frt 80 kr.
Raktár Pécsert Reinfeld A.-nál.
VALÓDI CAK a védjeggyel ellátott. A szabadalmazott szétlővelő készülékbe „BITTNER, Reichenau, N-Oe.” van beöntve.

882

A PÉCS-BARANYAI

Nagy Képes Naptár,

Valamint mindenféle

Családi-, Gazdasági-,

Előjegyzési-, Tárca- és

Fali Naptárak

legnagyobb választékban kaphatók:

Traub B. és Társa

könyv- és papírkereskedésben

Pécsert.

Első magyar nemzetközi szabadalmi iroda

Budapest, Kigyó-utca I. szám.

A világnak ezen legolcsóbb szabadalmi irodája elvállalja szabadalmak kiexkölését a föld bármely államában, kezességet vállal úgy a bel- mint a külföldi szabadalmaknak gyors és pontos kézhezjuttatásáért, elvállalja továbbá szabadalmaknak és esetleg még nem szabadalmazott találmányok a bel- és külföldön való értékelését, védjegyek kiexkölését, kiállítók képviselőt az 1885 országos kiállításon.

Ajánlja továbbá Remington-féle amerikai író-gépeit, az újkornak ezen legbámulatosabb találmányát; a rajta eszközölt írás bármely nyomtatvánnyal versenyez; a munkát a rendes írásnál négyszerre rövidebb idő alatt végzi. Egy teljesen felszerelt író-gép ára 285 forint.

Távirati cím: Szabadalmi Iroda Budapest.

NAGY PÉNZ-SORSOLAS!!

500,000 márkát

mint legnagyobb nyeresémet nyújt a legszerencsésebb esetben a Hamburg állam által garantírozott legújabb nagy pénz-sorsolás, illetve:

1 díjnyer. á. m. 300000

1	200000
2	100000
1	90000
1	80000
2	70000
1	60000
2	50000
1	30000
5	20000
3	15000
26	10000
56	5000
106	3000
253	2000
6	1500
515	1000
1036	500
29020	145
19463	200

150, 124, 100, 94, 67, 40 20.

összesen 50 500 nyeresémet és azonkívül még egy díjnyeresémet fog hét osztályban minden esetben kiorszoltatni.

akkor készséggel visszavesszük a sorsjegyeket húzás előtt s visszafizetjük az összeget. Kívánatra előre is beküldjük ingyen a sorsolási tervet betekintés végett.

Mintán ezen új nyeresémet húzáshoz számos megrendelést várhatunk, hogy ezek pontosan teljesíthetők legyenek, kérjük a megrendeléseket lehető legkorábban mindenesetre azonban

december 1-je előtt

az alólról fősorsolási irodák egyikéhez közvetlenül elküldeni.

M. Stein VALENTIN & Co.
Steinweg 5. Königsstrasse 36—38
Hamburg. Hamburg.

Ezen legújabb Hamburg állam magas kormánya által engedélyezett és az összes állami vagyonnal garantírozott nagy pénz-sorsolás 100,000 sorsjegyet tartalmaz, melyekből 50,500 sorsjegy, tehát több mint a fele az ide oldalt jegyzett nyeresémekkel hét osztályban folytatólagosan sorsolás alá kerül. A sorsolás alá bocsátott összes tőke

9.290.100 márká.

E nagy pénz-sorsolásban kiorszolandó nyeresémek dus tartalma, valamint a pontos nyeresémet-kifizetés iránti lehető legnagyobb garancia e sorsolásnak mindenütt legnagyobb kedvezémet biztosítja. E sorsolás a terv határozmányai szerint külön e célra kinevezett vezérigazgatóság által intéztetik és az egész vállalat az állam által ellenőriztetik.

E pénz-sorsolásnak lényeges előnye abból áll, hogy az összes 50500 nyeresémet már néhány hónap alatt és pedig az egész hét osztály biztosan kiorszoltatik.

Az első osztály főnyeresémet 50 ezer márká, emelkedik a második osztályban 60,000 márkára, a harmadik 70 ezer, a negyedik 80 ezer, az ötödik 90 ezer, a hatodik 100,000, a hetedik esetleg 500,000, de mindenesetre 300,000, 200,000 márká stb. stb.

Ezen pénz-sorsolás eredeti sorsjegyeknek eladására az alólról két kereskedelmi cég lett megbízva s kéretnek mindazok, kik az eredeti sorsjegyek megvásárlásánál részt venni szándékoznak, hogy megrendeléseiket közvetlenül e cégekhez küldjék.

A tisztelt megrendelők kéretnek, hogy a megfelelő összegeket osztr. m. papírpénzben, vagy postabélyegben küldjék. — A pénzt postautalvánnyal is lehet küldeni, vagy kívánatra postautalvánnyal is küldetnek sorsjegyek.

Az első osztály nyeresémet húzáshoz: 1 egész ered. sorsj. csak frt 3.50 o. é. 1 fel " " " frt 1.75 o. é. 1 negyed " " " frt 90 o. é.

Mindenki az államczimerrel ellátott eredeti sorsjegyet kap és egyuttal a hivatalos sorsolási tervet, melyből minden bővebb nyeresémet húzás, a húzás napja és a különböző osztályok betétei megtudhatók, a húzás után azonnal a megrendelő a hivatalos, az állam czimerével ellátott nyeresémet-lajstromot kapja, mely pontosan a nyeresémeket és az illető nyerő számokat tartalmazza.

A nyeresémek kifizetése törvényesen és pontosan államgaranciával történik. Ha netalan a megrendelő nem volna meglegedve a sorsolási tervvel, volna meglegedve a sorsolási tervvel,

a sorsjegyeket húzás előtt s visszafizetjük az összeget. Kívánatra előre is beküldjük ingyen a sorsolási tervet betekintés végett.

Mintán ezen új nyeresémet húzáshoz számos megrendelést várhatunk, hogy ezek pontosan teljesíthetők legyenek, kérjük a megrendeléseket lehető legkorábban mindenesetre azonban

december 1-je előtt

az alólról fősorsolási irodák egyikéhez közvetlenül elküldeni.

Mindenki nálunk abban az előnyben részesül, hogy a sorsjegyeket közvetlenül és minden közvetítő mellözésével vásárolhatja, ennél fogva nemcsak a hivatalos nyeresémet-lajstromot kapja a lehető legrövidebb idő alatt felszólítás nélkül, hanem az eredeti sorsjegyeket is a törvényesen megállapított áron minden fölfizetés nélkül.

Nyomatott Pécsset, a lyceumi nyomdában (Pezsi karolynál) 1884.

A pécsi takarékpénztár
egy részvénye
eladó.

Bővebbet Pécsbelvárosi sörház-utca

11-ik szám alatt.

Kiadóhivatal: Budapest, V. Nádor-utca 7. sz.

Megjelen
mindennap,

PESTI HIRLAP

LEGOLCSÓBB, LEGELTERJEDTEBB MAGYAR KAL KÖVETŐ NAPOKON IS.

LEGOLCSÓBB, LEGJOBB, LEGELTERJEDTEBB MAGYAR KAL KÖVETŐ NAPOKON IS.

POLITIKAI NAPILAP.

Műtatványszámok kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küldetnek.

Előfizetési árak
a „Pesti Hirlap“-ra:
14 frt — kr.
7 — „
3 — 50 „
1 — 20 „
Egyes számú helyben 4 kr.
Vidéken 5 kr.